

Datum raad	24 september 2026	Zaaknummer	3177486
Datum college	25 augustus 2026	Portefeuille	Algemene bestuurszaken, openbare orde en veiligheid, toezicht en handhaving ir. C.H.C. van Rooij
Onderwerp	Deelname experiment nieuw stembiljet		

Samenvatting

Gemeente Meierijstad heeft van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een uitnodiging ontvangen om deel te nemen aan het experiment nieuw stembiljet bij de gecombineerde verkiezingen Provinciale Staten en Waterschappen. Bij de gemeenteraadsverkiezingen heeft de gemeente Meierijstad ervaring opgedaan met het nieuwe stembiljet. Uit de evaluatie van deze verkiezingen blijkt dat het nieuwe stembiljet door zowel de kiezers als stembureauleden positief is beoordeeld. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft aangegeven verdere experimenten voort te willen zetten bij de volgende verkiezingen op 17 maart 2027. Dit zijn de gecombineerde verkiezingen Provinciale Staten en Waterschappen. De minister is voornemens het nieuwe stembiljet landelijk invoeren bij de verkiezing van het Europees Parlement in 2029.

Relatie met programmabegroting en/of Mijlpalen van Meierijstad

Behandeling in commissie

17 september 2026

Ontwerpbesluit gemeenteraad:

In te stemmen met deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gecombineerde verkiezingen Provinciale Staten en Waterschappen op 17 maart 2027.

Waarom naar de raad

De raad is bevoegd om in te stemmen met deelname aan het experiment nieuw stembiljet. Na instemming van de gemeenteraad wijst het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de gemeente aan als experimenteergemeente.

Eerder genomen besluiten

Op 22 mei 2025 heeft uw raad besloten om deel te nemen aan het experiment nieuw stembiljet bij de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen welke zijn gehouden op 18 maart 2026.

Aanleiding

De gemeente Meierijstad heeft bij de gemeenteraadsverkiezingen ervaring opgedaan met het nieuwe stembiljet in het kader van de Tijdelijke experimentenwet nieuwe stembiljetten. Uit de evaluatie van deze verkiezingen blijkt dat het nieuwe stembiljet door zowel kiezers als stembureauleden positief is beoordeeld. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft aangegeven verdere experimenten voort te willen zetten bij de volgende verkiezingen, dit zijn de gecombineerde verkiezingen van Provinciale Staten en Waterschappen op 17 maart 2027. Bij deelname stemmen kiezers met een kleiner stembiljet waarbij eerst een politieke partij wordt geselecteerd en vervolgens het nummer van de kandidaat van voorkeur wordt ingevuld. In het stemhokje liggen de kandidatenlijsten zodat de kiezer eenvoudig kan controleren op welke kandidaat wordt gestemd.

Argumenten

1.1 Huidig stembiljet is te groot

Er is door de Vereniging Nederlandse Gemeenten al lang gevraagd om een nieuw stembiljet, aangezien de huidige biljetten enorm groot zijn en zeer lastig te tellen. Het nieuwe stembiljet:

- Is eenvoudiger te hanteren door de kiezer;
- Is overzichtelijker in het stemhokje;
- Vermindert de kans op telfouten;
- Is sneller en eenvoudiger te tellen;
- Is beter toepasbaar in combinatie met hulpmiddelen voor blinde en slechtziende kiezers;
- Is geschikt voor toekomstige ontwikkelingen zoals elektronisch tellen.

2.1. positieve ervaringen bij de gemeenteraadsverkiezingen

Tijdens eerdere experimenten, waaronder de gemeenteraadsverkiezingen in Meierijstad, is gebleken dat:

- Kiezers het nieuwe stembiljet als gebruiksvriendelijk ervaren;
- Stembureauleden het tellen eenvoudiger vinden;
- Het logistieke proces rondom stemming en telling efficiënter verloopt.

3.1. Verbeterde toegankelijkheid

Het kleinere stembiljet draagt bij aan een toegankelijker verkiezingsproces voor onder andere:

- Ouderen;
- Mensen met een fysieke beperking;

- Slechtziende kiezers;
- Kiezers die moeite hebben met het hanteren van grote stembiljetten.

4.1. Meierijstad beschikt over ervaring met het nieuwe stembiljet.

Doordat de gemeente reeds ervaring heeft opgedaan met het experiment beschikt de organisatie over:

- Praktische kennis van het proces;
- Ervaring met communicatie richting inwoners;
- Inzicht in aandachtspunten tijdens stemming en telling;
- Ervaring in de opleiding van stembureauleden.

Hierdoor kan de uitvoering bij de verkiezingen van 2027 zorgvuldig en efficiënt plaatsvinden.

Kanttekeningen

1.1 Iets meer ongeldige stemmen

Uit eerdere experimenten blijkt dat het percentage ongeldige stemmen iets hoger ligt dan bij het huidige stembiljet. Tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 was het percentage ongeldige stemmen 0,65%. Dat is iets lager dan bij de eerste experimenten tijdens de verkiezing van het Europees Parlement in 2024 (0,74%) maar hoger dan tijdens de Tweede Kamerverkiezing in 2025 (0,45%).

De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Het kiezen van een niet-bestaand kandidaatsnummer;
- Het invullen van alleen een kandidaatsnummer zonder partijkeuze.

Het ministerie heeft aangegeven aanvullende maatregelen te treffen om het aantal ongeldige stemmen verder te beperken. Een van de maatregelen is dat de minister voornemens is om in het Tijdelijke experimentenbesluit nieuwe stembiljetten te wijziging zodat een stem op een niet-bestaand kandidaatsnummer wordt toegekend aan de eerste kandidaat van de lijst. Met deze wijziging wordt beter recht gedaan aan de intentie van de kiezer en gaat een stem niet onbedoeld verloren.

2.1. Extra inzet voor communicatie noodzakelijk

Het nieuwe stembiljet vraagt extra aandacht voor:

- Voorlichting aan inwoners;
- Training van stembureauleden;
- Communicatie voorafgaand aan de verkiezingen.

Dit vraagt aanvullende inzet van de ambtelijke organisatie.

Relatie met Toekomstvisie Meierijstad 2040

Vul in de onderstaande tabel per ambitie in op welke wijze het voorstel bijdraagt aan de ambities uit de Toekomstvisie Meierijstad 2040.

Ambities uit toekomstvisie	Toelichting
Inclusieve samenleving, iedereen doet mee: de Meierijstadse samenleving voelt zich verbonden en kijkt naar elkaar om	Iedereen die wil stemmen, moet dat kunnen doen. Door deelname aan het stemmen met het nieuwe stembiljet beschikken we over een twee stemmallen met soundbox. Hiermee kunnen kiezers met een visuele beperking zelfstandig stemmen. Alle stemlokalen zijn toegankelijk en goed bereikbaar. Nieuwe stembureaus worden geschouwd door Stichting Toegankelijk Meierijstad. Aanpassingen zijn bijvoorbeeld het gebruik van oprijplaten, tijdelijke invalidenparkeerplaatsen, het verwijderen van deurdrangers en het afdekken van ijzeren matten omdat hier wandelstokken in kunnen blijven haken. Stemlokalen in Meierijstad hebben goede verlichting in het stemhokje, een vergrootglas met verlichting voor mensen met een visuele beperking en een stemhokje met een lage tafel voor mensen in een rolstoel. Op ieder stembureau hangt een QR-code. Hiermee kan contact gelegd worden met een 'Tolk op afstand'. Kiezers kunnen videobellen met een tolk Nederlandse Gebarentaal. Deze tolk vertaalt het gesprek tussen de kiezer en de medewerker van het stembureau. In het gemeentehuis en in de nevenvestigingen ligt een speciale krant in makkelijke taal over hoe stemmen in zijn werk gaat. Op twee stembureaus in de gemeente Meierijstad zit een prokkelduo tijdens de verkiezingen. Daar werken mensen samen in een duo: één persoon met en één persoon zonder (lichte) verstandelijke beperking. Ze zorgen ervoor dat stemmen toegankelijk is en dat iedereen actief kan meedoen aan het democratische proces. Verder zijn onze stembureauleden op de hoogte dat mensen met een keycord met zonnebloemen erop aangeeft dat deze kiezer mogelijk extra steun, begrip of simpelweg wat meer tijd nodig heeft.

Communicatie & participatie

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties ontwikkelt samen met deelnemende gemeenten een communicatiestrategie. Hierbij wordt onder andere ingezet op:

- Heldere publieksvoorlichting over het gebruik van het nieuwe stembiljet;
- Extra uitleg over het correct invullen van partij- en kandidaatsnummer;
- Instructiemateriaal in stemlokalen;
- Opleiding en ondersteuning van stembureauleden;
- Landelijke en lokale communicatiecampagnes.

De gemeente sluit zoveel mogelijk aan bij de landelijke communicatiemiddelen en vult deze lokaal aan waar nodig.

Participatie

Het ministerie betreft deelnemende gemeenten bij de voorbereiding, monitoring en evaluatie van het experiment. De gemeente heeft hierbij een uitvoerende en adviserende rol.

Financiële toelichting

De meerkosten die rechtstreeks samenhangen met deelname aan het experiment worden door het ministerie vergoed. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Extra ondersteuning in stemlokalen;
- Communicatiemiddelen;
- Trainingsmateriaal;
- Ondersteuning bij uitvoering en evaluatie.

Eventuele aanvullende personele inzet vanuit de gemeentelijke organisatie wordt niet volledig gecompenseerd. Voor 2027 houden we rekening met € 50.000,00 aan meerkosten, evenals de vergoeding van het ministerie.

Planning

Na instemming wordt de deelname van de gemeente bevestigd aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Vervolgens start:

- De gezamenlijke voorbereiding met het ministerie;
- De uitwerking van communicatie en opleidingen;
- De voorbereiding van stemlocaties en telprocessen;
- Deelname aan landelijke evaluatie- en monitoringsmomenten.

Rechtsbescherming

De experimenten worden uitgevoerd binnen de kaders van de Tijdelijke experimentenwet nieuwe stembiljetten. Hierbij gelden onverminderd de wettelijke uitgangspunten:

- Het geheime karakter van de stemming blijft gewaarborgd;
- De betrouwbaarheid en controleerbaarheid van de verkiezingen blijven behouden;
- De transparantie van het verkiezingsproces mag niet afnemen.

Monitoring en evaluatie

De uitvoering van het experiment wordt intensief gemonitord door:

- Het ministerie;
- De deelnemende gemeenten;
- Stembureauleden;

Na afloop van de verkiezingen vindt een uitgebreide evaluatie plaats onder:

- Kiezers;
- Politieke partijen;
- Stembureauleden;
- De gemeentelijke organisatie.

De ervaringen worden gebruikt voor verdere besluitvorming over toekomstige toepassing van het nieuwe stembiljet.

Bijlagen

1. Evaluatie experimenten met het nieuwe stembiljet tijdens de gemeenteraadsverkiezing 2026
2. Uitnodiging minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Meierijstad,

De secretaris,

De burgemeester,

Drs. M.J.M. Meertens

ir. C.H.C. van Rooij

De raad van de gemeente Meierijstad,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 25 augustus 2026.

Besluit gemeenteraad:

In te stemmen met deelname aan het experiment nieuw stembiljet bij de gecombineerde verkiezingen Provinciale Staten en Waterschappen op 17 maart 2027.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 24 september 2026.

De raad voornoemd,

De griffier,

De voorzitter,

drs. K.J.H.A. van Oort

ir. C.H.C. van Rooij